

ГЕНЕЗИС ПРЕДМЕТУ ДОСЛІДЖЕННЯ КАТЕГОРІЇ «ІНФРАСТРУКТУРА»

Сокотенюк С.М., асистент,
Національний технічний університет України „Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського”,
svitlana-75@ukr.net

Дослідження питань, пов'язаних з формуванням, вдосконаленням та підтриманням в належному стані інфраструктур різного рівня, тривалий час турбувало світову наукову спільноту. Значний науковий інтерес обумовлений впливом інфраструктури на весь процес суспільного виробництва та на рівень і тривалість життя населення будь-якої території.

Розглядаючи в історичному плані зміну предмета дослідження, тобто конкретного кола наукових проблем, що стосуються інфраструктури, можна прийти до висновку, що відбувся поступовий перехід від проблем, пов'язаних з формуванням інфраструктури та впливом останньої на рівень продуктивності праці суспільного виробництва, на економічне зростання до питань пов'язаних з забезпеченням економічної безпеки інфраструктури. Якщо раніше інфраструктура розглядалася, як комплекс галузей, які забезпечують нормальні умови для перебігу основного виробництва, то в наш час її послуги вважаються критично необхідними. Це пояснюється загальносвітовими тенденціями, пов'язаними зі старінням створених раніше інфраструктурних потужностей, природними катаклізмами, підвищенням ризиків впливу на стан об'єктів інфраструктури з боку терористів, злочинців, або ж військових дій та посиленням взаємозалежності та взаємовпливу економічної безпеки одних інфраструктурних потужностей на інші. В [1], виділяють 4 класи взаємозалежностей: фізична (результат фізичних зв'язків між елементами), кібер взаємозалежність (пов'язана з комп'ютеризацією та автоматизацією процесів), географічна (наближення територій) та логічна. Тобто, втрата спроможності надавати послуги одним об'єктом інфраструктури може спричинити негативні наслідки для інших об'єктів, та до зони уразливості можуть потрапити інші території, в тому числі, і інші країни.

Під економічною безпекою інфраструктури будь-якого рівня, ми розуміємо здатність надавати послуги, що забезпечують нормальний перебіг процесу суспільного виробництва та достатній рівень життєдіяльності населення в умовах розширеного відтворення, а також за своєю якістю та кількістю відповідають вимогам сьогодення.

Для оцінки рівня економічної безпеки використовуються якісні та кількісні показники інфраструктурних послуг. Для визначення взаємовпливу та взаємозалежності окремих елементів інфраструктури один на одного та в територіальному розрізі пропонується використовувати показник еластичності економічної безпеки інфраструктур, який визначається ступенем чутливості зміни обсягу інфраструктурних послуг одних об'єктів в результаті зміни характеристик інших об'єктів у відсотках з обов'язковим врахуванням впливу часу. Таким чином, виділяють об'єкти нееластичні, тобто, не чутливі до зміни обсягів послуг, що надаються іншими інфраструктурними потужностями, або в розрізі територій та еластичні. За допомогою показника еластичності економічної безпеки інфраструктури за взаємовпливом і взаємозалежністю можна виділяти об'єкти, що можуть підпадати під дію каскадних ефектів.

Ймовірність зниження економічної безпеки інфраструктур однієї країни в результаті негативних явищ, які спостерігаються в іншій, свідчить про необхідність розробки загальної концепції захисту інфраструктур для певних територій. Так, в 2005 році, Європейською Комісією була розроблена Зелена книга щодо Європейської програми захисту критичної інфраструктури, а згодом прийнята і сама програма. Українська зелена книга з питань захисту критичної інфраструктури була оприлюднена Національним інститутом стратегічних досліджень в 2015 році [2]. Загальна концепція захисту критичної інфраструктури в Україні знаходиться в стадії розробки [3].

Таким чином, якщо раніше інфраструктура розглядалася як умова для розвитку території, підвищення її конкурентоспроможності, в умовах сьогодення це критично необхідна умова для виробництва і нормальної життєдіяльності населення.

Список використаних джерел:

1. Steven M. Rinaldi. Modeling and Simulating Critical Infrastructures and Their Interdependencies [Електронний ресурс] / Steven M. Rinaldi // Proceedings of the 37th Hawaii International Conference on System Sciences. – 2004. – Режим доступу до ресурсу: <https://pdfs.semanticscholar.org/09aa/5bb9b38f5cc7a551aa662ad8886eded832df5.pdf>.
2. Зелена книга з питань захисту критичної інфраструктури в Україні. [Електронний ресурс] / Бірюков Д.С., Кондратов С.І., Насвіт О.І., Суходоля О.М. // Національний інститут стратегічних досліджень. – 2015. – Режим доступу до ресурсу: http://www.niss.gov.ua/public/File/2015_table/Green%20Paper%20on%20CIP_ua.pdf.
3. Про удосконалення заходів забезпечення захисту об'єктів критичної інфраструктури [Електронний ресурс] // Указ Президента України від 16 січня 2017 року № 8/2017 – Режим доступу до ресурсу: <http://www.president.gov.ua/documents/82017-21058>.